

יהוא מלך על ישראל?

מיום שבאתי בשערי פרשנות המקרא חולם אנוכי על קהילייה פרשנית פתוחה, שתקיים את חזונו של קרל פופר על התפתחות עולם הדעת בכללותו.¹ רוצה לומר, ויכוח פרשני מקיף, שרק באמצעותו ייטיב כל צד ללבן את ה'אני מאמין' הפרשני שלו - עקרונותיו הבסיסיים ונגזרותיהם הפרשניות.

מיום שנתוודעתי לפילוסופיה של קרל פופר איוויתי בנפשי אימוץ של 'עקרון ההפרכה' כעיקרון מנחה שיחול גם על מלאכת הפרשנות. בגרסתו הפרשנית אמור עיקרון זה להיות מנוסח כך: 'אמור לי מה מופרך בפירושי ואומר לך מה אמתי בו'.

אשר על כן, תיתי לו לאראל סגל על מלאכתו היסודית בהפרכת פירושיי. דא עקא, כה הצליח בהפרכתם עד שהפריחם לגמרי!! בנסיבות אלו, כל זמן שלא ימצא קריטריון חדש להכרעה בין פירושינו (ואינני מתכוון רק למציאת הגיליון הרפואי של יהורם בן איזבל) אינני רואה אפשרות לוויכוח פורה בינינו; אנחנו קוראים את הטקסט באופן שונה לחלוטין, וכמי שגדל על הגותו של פופר - דבריי אלו נאמרים לא בלי צער.

מכיוון שהוויכוח כה עמוק, אין לי אלא לקוות שבני הנעורים שלא אחת רגישותם למורכבות הטקסט וריבוי רבדיו פחותה משלנו, לא יאמצו את דמותו הרצחנית של יהוא כמודל למלך ישראל. ובנקודה זו אין לי אלא להצביע על היעדרם של מדרשים המנתחים את נבכי אישיותו של יהוא מהסוג הידוע לגבי אחאב.² דומה שחשו חכמינו כי 'דמות שטוחה' לפנייהם, דמות חד-ממדית, שגם צדקתה, הממוקדת בנקודה אחת, מחמיצה אתגרים מוסריים הממוקמים בנקודה אחרת. צדיק שפסגת צדקתו מתמצית בערמת הגולגולות המפורסמת אינו ראוי לאיזמל ניתוחם החריף של חז"ל, וספק בעיניי אם שכמותו ראויים להיות מלך על ישראל.

ואם לכלל ויכוח פורה בינינו לא הגענו, לפחות יצאנו ידי חובת דבר תורה קטן. בנסיבות אלו גם זה משהו!

1. K.R. Popper, *The Open Society and its Enemies*, London 1974

2. ראה ניתוחו של חברי אביה הכהן, 'בין שני מדרשים לדמותו של אחאב', דרך אגדה ב, תשנ"ט, עמ' 9-24.